

Fler medborgare och mer demokrati

Cultural planning

som metod för samhällsutveckling
på Tjörn

Hamar 2012-09-26

**På Tjörn skrev Pär Lagerkvist några av sina
vackraste dikter och här målade Karl Nordström
flera av sina mustiga landskap och porträtt.**

Namnet Tjörn är mycket gammalt. Förmodligen syftar det på de karakteristiska höga, skarpt markerade bergshöjderna, och skulle kunna tolkas som "den av berg uppfyllda ön". Just bergen med sina skrevor och sluttningar har, precis som det värdefulla havet, skapat den ovanligt rika naturen.

Vad är Cultural Planning?

En samhällsplaneringsmetod där man utgår från samhällets kulturella resurser (de materiella och de immateriella) samt medborgarnas röster. Man använder ett brett kulturbegrepp.

Det kan göras med hjälp av kartläggningar (intervjuer och enkäter), workshops, analyser, samverkan och en stor portion nyfikenhet. Det är platsens kulturella resurser som gemensamt bildar dess identitet, dess själ och som ligger till grund i samhällsplaneringen.

Bakgrund

- **Uppdrag åt kultur- och fritidsnämnden 2012**
”Fortsätta det kommunövergripande arbetet kring Cultural Planning. En metod som, i dialog med medborgare, kultur- och föreningsliv, organisationer, näringsliv med flera, stärker en nytänkande, demokratisk och hållbar samhällsutveckling. Detta arbete berör samtliga nämnder och styrelser. Detta arbete leds av kultur- och fritidsnämnden”
- **Rätt i tid – översiktsplan (ÖP)**

Organisation

- **Processledare/samhällsutvecklare**
- **Projektteam**
- **Sektorsövergripande arbetsgrupp**
- **Politisk styrgrupp**

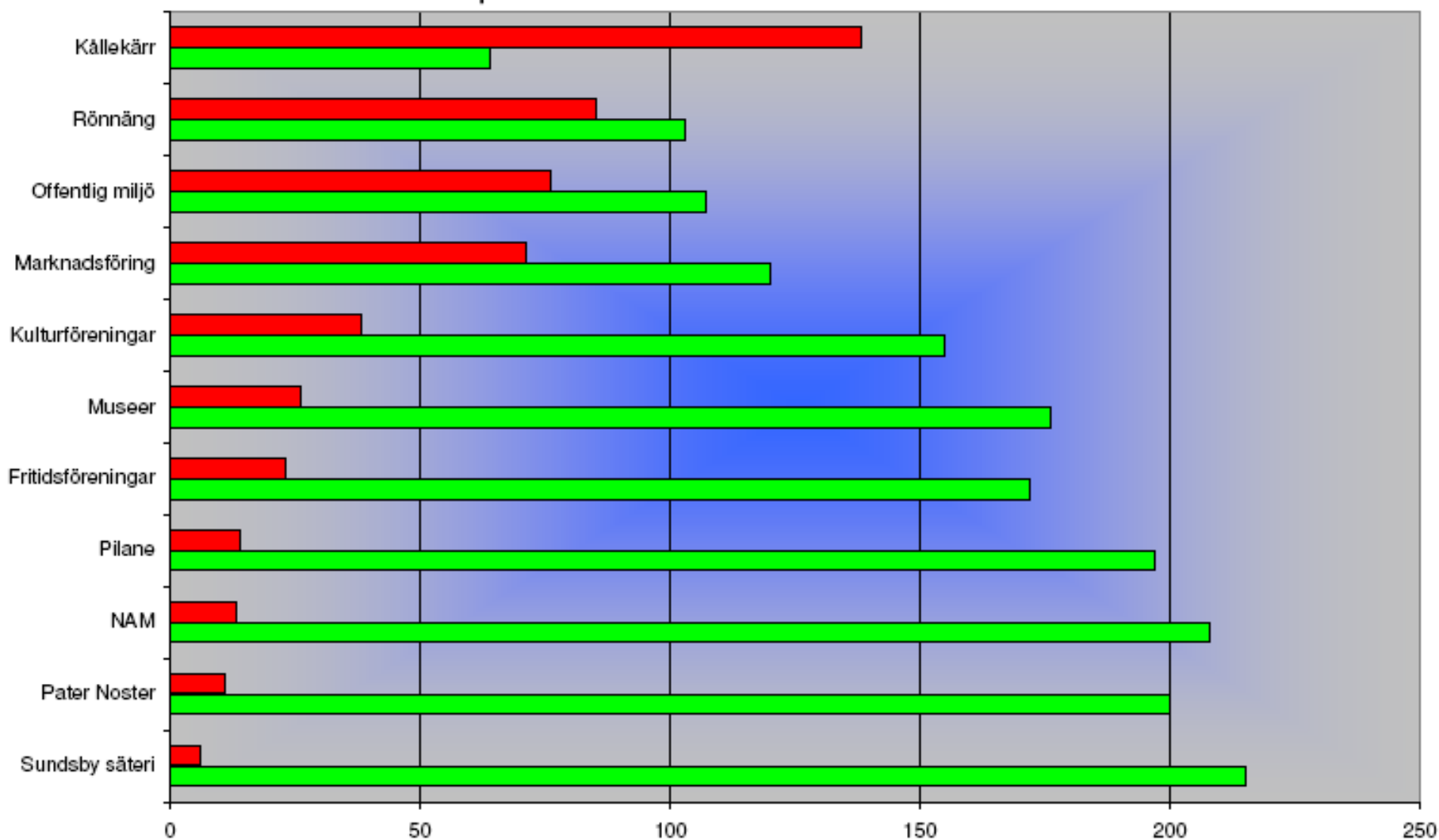

Barometer Cultural planning

Svar från 12 olika forum/224 personer

Alla

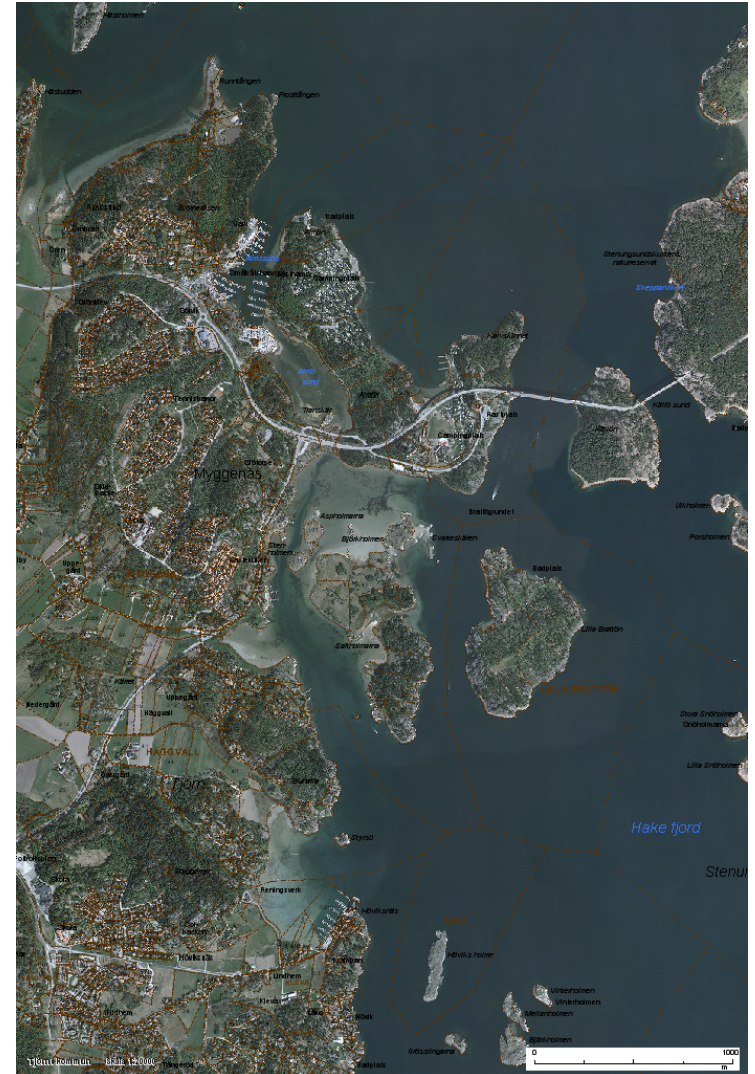
En ny tätortstudie – Almösund-Myggenäs-Almön

En öppen inbjudan gick ut till alla föreningar samt lappar i matbutik osv.

Föreningar fick material för att förbereda nulägeskarta.

Arbete med frågor kring platsens identitet, vilka tagits fram av kultur- och fritidsförvaltningen.

SWOT-analys, nulägeskarta och önskekarta samt tankar kring framtida byggnation.

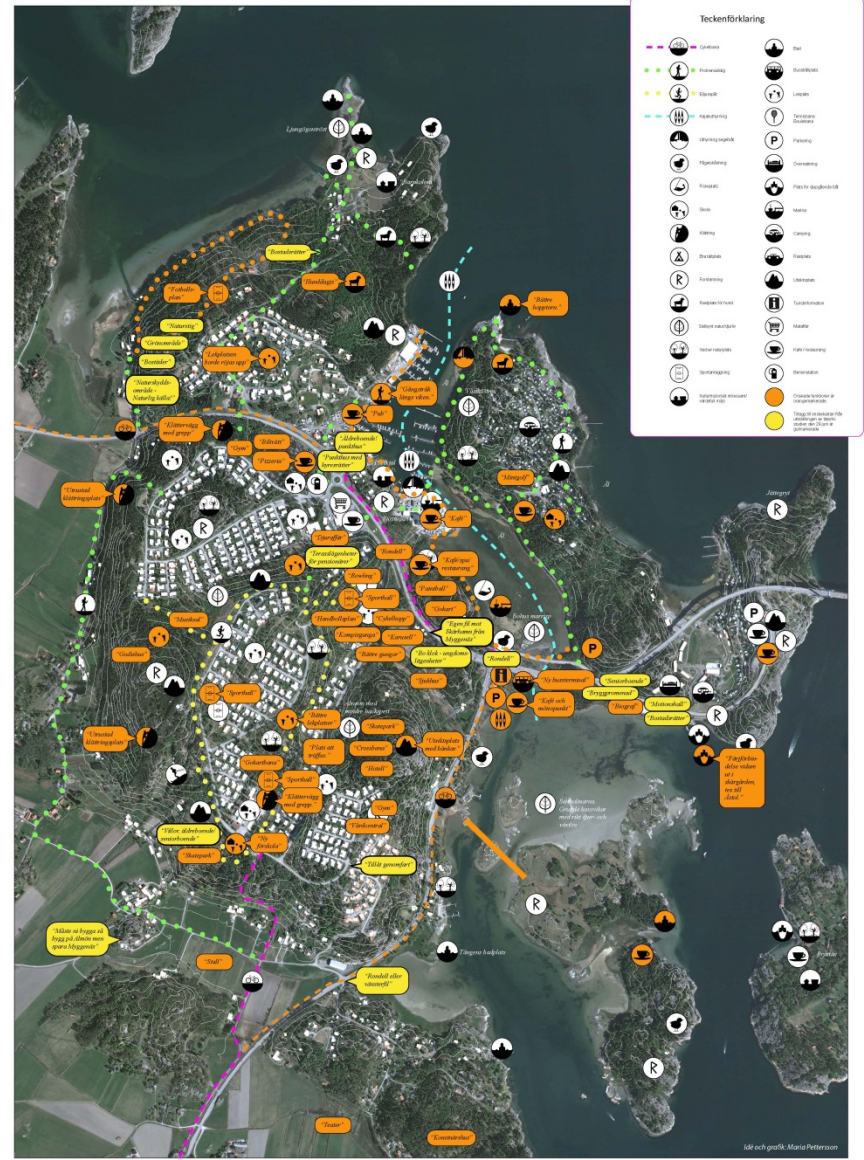

INVENTERING MYGGENÄS - nulägeskarta

skala 1:5000 i A1

Handlingsplan för Tjörns Entré
Tjörns kommun
Maria Pettersson

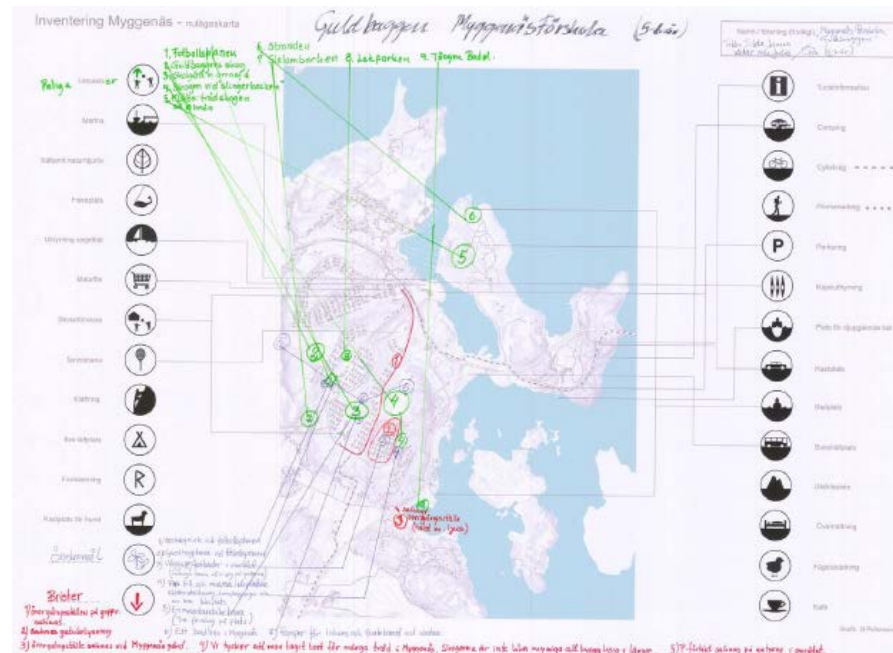

INVENTERING MYGGENÄS - önskekarta

skala 1:5000 i A1

Handlingsplan för Tjörns Entré
Tjörns kommun
Maria Pettersson

Deltagare var tjänstemän från samhällsbyggnadsförvaltningen, kultur- och fritidsförvaltningen, konsulter, exploatörer, föreningsrepresentanter och medborgare- totalt ca 100 personer. Även workshops med förskolan och skolan i området.

Tjörns översiktsplan 2012

Enkät "Tjörns själ"

Under samrådstiden fanns en enkät om Tjörns själ på webben, i kommunens samtliga bibliotek samt på medborgarkontoret.

622 svar inkom, blandade åldrar och från kommunens samtliga delar.

 TJÖRNS
kommun

Tyck till om Tjörns framtid!

Idag är vykort nästan museiföremål – vi kommunicerar på många andra sätt istället. Låt säga att du fick göra ett eget vykort att presentera Tjörn och/eller din del av kommunen, vad skulle du sätta på det vykortet då? Följande frågor handlar om det som du vill lyfta fram som sådant som är värt att besöka och visa för omvärlden!

3. När du får besök, vad på Tjörn brukar du visa då?

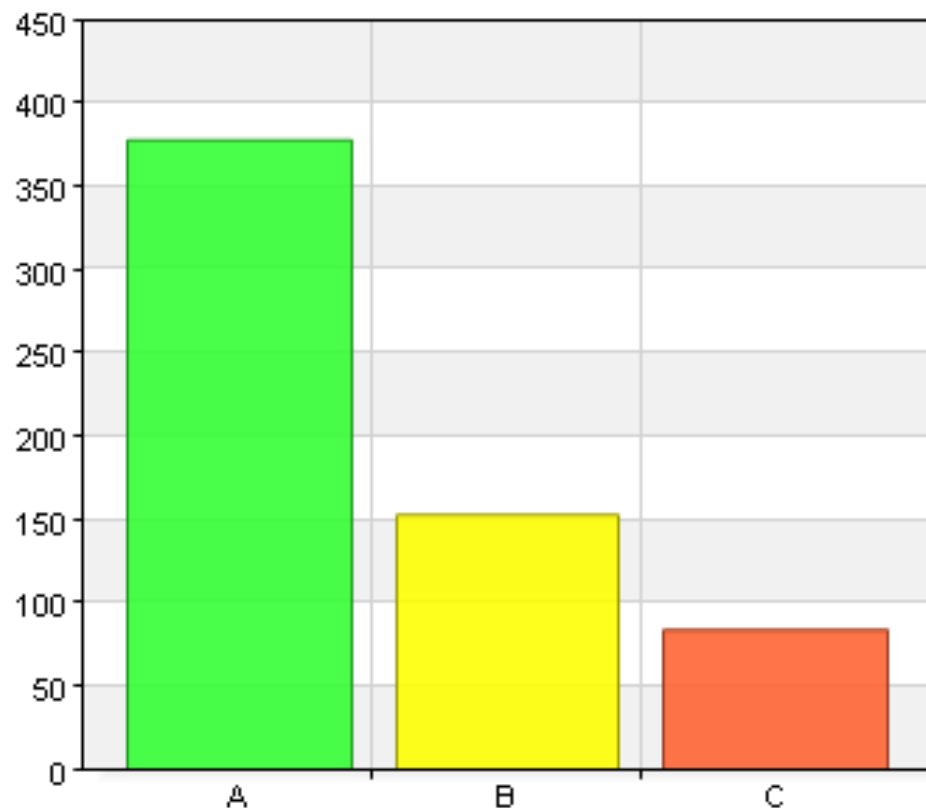
- ☐ Akvarellmuseet
- ☐ Billströmska
- ☐ Dyrön
- ☐ Hamnen Skärhamn
- ☐ Härön
- ☐ Klädesholmen
- ☐ Pilane
- ☐ skärgården och badholmarna
- ☐ Sundsby
- ☐ Säby och Säbyleden
- ☐ Tjörn under vattnet (dykning)
- ☐ Tjörnehuvud
- ☐ Astol
- ☐ annat, nämligen

4. Är du särskilt stolt över något på Tjörn? Vad?

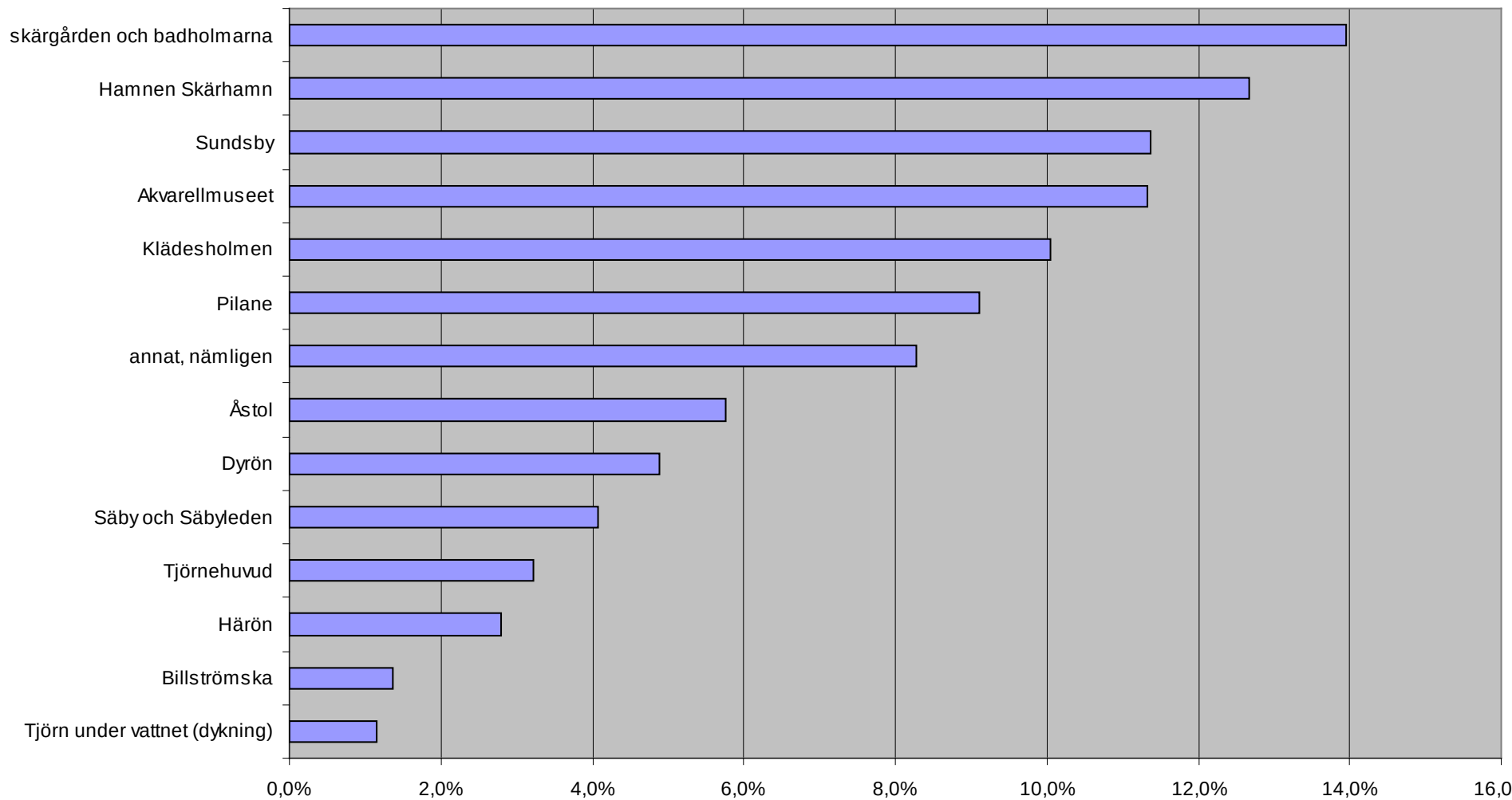
- ☐ Akvarellmuseet
- ☐ Billströmska
- ☐ blandningen av natur och bebyggelse
- ☐ Dyrön
- ☐ Hamnen Skärhamn
- ☐ Klädesholmen
- ☐ möjligheten att komma ner till vattnet nästan överallt
- ☐ naturen
- ☐ Pilane
- ☐ skärgården

Resultat enkät Tjörns själ. Vill du att det ska bli fler på Tjörn?

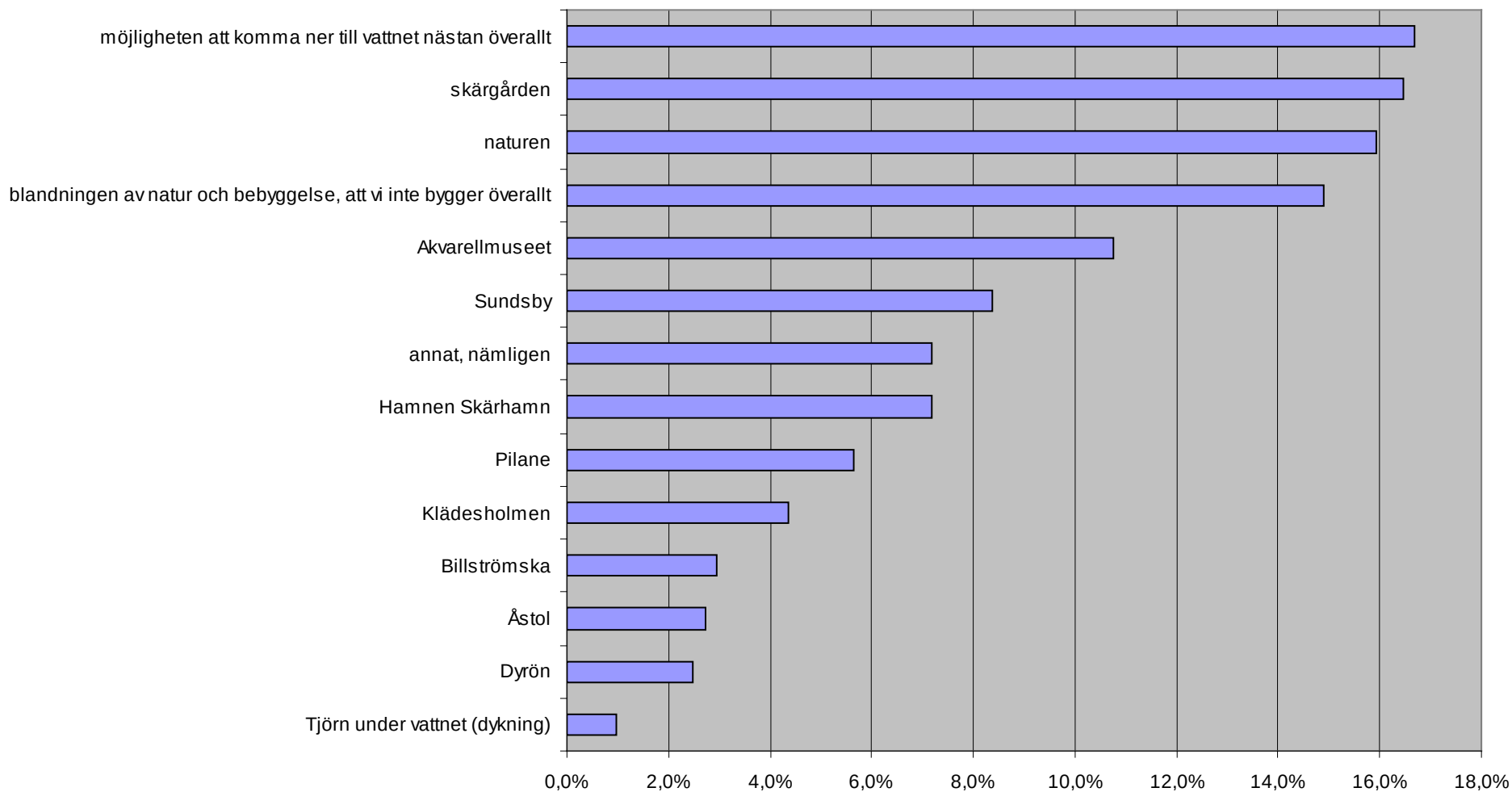
Namn	Antal	%
A. Ja	378	61,5
B. Nej	153	24,9
C. Vet inte	84	13,7
Total	615	100

När du får besök, vad på Tjörn brukar du visa då ?

Är du särskilt stolt över något på Tjörn? Vad?

Vad anser du kännetecknar Tjörns identitet allra mest?

Medborgarna

Under samrådstiden genomfördes fem dialogmöten med skolbarn i skolorna i Rönnäng, Skärhamn, Kållekärr, Myggenäs samt Höviksnäs.

Dialogmöten har även genomförts med en ungdomsgrupp 13-20 år samt med medborgare, föreningar, näringsliv och kulturutövare.

Två undersökningar av högskolestudenter (Högskolan för konst och konsthantverk); vad ungdomar vill och om Tjörns näringsliv.

Utställningar ; Medborgarnas utställning och Tjörns själ.

Vad blev resultatet?

Havet är den viktigaste identitetsskapande delen på Tjörn och man saknar förutom bättre kollektivtrafik, gång-,cykel- och ridvägar, hyresrätter och framförallt **mötesplatser**. Behovet av mötesplatser är stort i alla åldrar. Kulturen spelar en betydande roll.

Översiktsplanen har ett schema som visar kopplingen mellan medborgarnas strategier och genomförande, med en tydlig ansvarsfördelning för förvaltningarna.

En sektorsövergripande arbetsgrupp samarbetar.

SAMMANFATTNING MEDBORGARNAS STRATEGIER

- Många medborgare önskar fler gång- och cykelvägar och boende på landsbygden anser att ett utbyggt GC-nät är det man saknar allra mest. Att bygga vidare på cykelvägnätet både i tätorterna och på landsbygden är en mycket prioriterad fråga för medborgarna.

- För kommunens invånare är avsaknaden av lägenheter och framförallt hyresrätter en viktig fråga. Detta för att ge möjlighet till medborgarna att bo kvar i kommunen på äldre dagar samt ge möjlighet för unga att bo kvar på Tjörn.
- Att bygga bostäder som inte blir sommarhus utan som vanliga familjer har råd att köpa är också en viktig fråga för Tjörnborna, för att skapa liv året om och ge möjlighet för de unga att flytta tillbaka till kommunen efter studier.

- Den bebyggda miljön och det traditionella jordbrukslandskapet är identitetsskapande delar av landskapsbilden som Tjörnborna lägger stort värde i. Vikten av att bygga på traditionellt sätt vid bergsfoten och att inte spränga och bygga på bergstoppar tas upp av många medborgare.

- För en rik fritid som hästägare tar många upp bristen på ridvägar som ett problem.
- På Tjörn finns en tillgänglig och uppskattad natur, men få samlande mötesplatser. Medborgarna, framförallt de unga, saknar platser att mötas på i de tätortsnära miljöerna.

- En effektivare och flexiblere kollektivtrafik anser Tjörnborna som en mycket viktig fråga för framtiden. Framförallt är det ungdomarna som saknar en god kollektivtrafik med turer även kvällstid.

- Att kunna vara nära havet är den viktigaste frågan för Tjörnborna när det gäller livskvalitet. Ett fortsatt öppet strandlandskap är viktig för att den tjörnska identiteten skall kunna bibehållas.
- Naturen är en viktig del av Tjörns identitet som behöver värnas, hållas tillgänglig samt skötas.
- I en intern kartläggning av kommunens brister pekas på vikten av renhållning.

- Tjörnborna, framförallt boende i Skärhamn och Rönnäng, ser ett stort behov av kvalificerade arbetsplatser och för att få fler Tjörnbobarn behöver service året runt behållas och fler arbetstillfällen skapas.
- Havet är en stark del av Tjörns identitet och man är som Tjörnbobarn stolta över sin skärgård, den havsanknutna historien och möjligheten att komma ner till vattnet nästan överallt.
- Man visar upp sina besökare skärgården, hamnen i Skärhamn, Nordiska Akvarellmuseet och Pilane.

Utmaningar

Att få till en gemensam förståelse för vad metoden cultural planning är på Tjörn (en metod för att utveckla kommunen) och vad som ska uppnås (det unika)

Att få så många som möjligt att delta

Att skapa en hållbar struktur och organisation där man tar tillvara på varandras "mappingmaterial": rapporter, undersökningar m.m. och ställer sig frågan "What's in it for me?"

Att fortsätta "mappa" innan handlingsplaner och strategier skrivs och beslut tas

Framgångsfaktorer

Alla nämnder har fått uppdraget

Beslut i kommunfullmäktige, översiktsplan

Lyckat förankringsarbete

Starkt intresse hos ledningen

Mottaglig för nya influenser

Entreprenörsanda och ett starkt föreningsliv

Starka personligheter

Enkelt att samverka inom organisationen

En vilja att arbeta i hängränna i stället för stupränna

Råd på vägen

Ta vara på historien

Skaffa en gemensam bild av vart ni är på väg

Leta där ni inte brukar leta

Lyssna på dem ni inte annars lyssnar på

Arbeta sektorsöverskridande och tillsammans

Använd varandras material; undersökningar, strategier, planer och analyser

Välj ut ett par utvecklingsområden att jobba med

Visa det ni gör för allmänheten

”collect, connect, collaborate”

Processen tar ett par år, ca 1-3 år, ha tålamod!

Marie Bergdahl, samhällsutvecklare Tjörns kommun

marie.bergdahl@tjorn.se